• "आर्थिक उदारीकरणाचा अर्थ अधिक विस्तृतपणे किंमत यंत्रणेचा वापर करणे होय ज्यायोगे व्यापार पद्धतीची निर्यात विरोधी प्रवृत्ती कमी होईल. अर्थव्यवस्थेतील कार्यक्षमता आणि स्पर्धा वाढविणे गरजेचे आहे."

डॉ. व्ही. एन. अत्री

प्रा. हेरॉल्ड लास्की

पिटर ड्रकर

प्रा. देवेंद्र अवस्थी

• आर्थिक .... म्हणजे आयात आणि उत्पादन गुंतवणुकीवर असणारे निर्बंध अनिष्ट निर्बंध नियंत्रणे आणि परवाने मोडीत काढणे होय.

उदारीकरण

जागतिकीकरण

खाजगीकरण

सामाजिकीकरण

• .... नंतर जगातील अनेक राष्ट्रांनी अर्थव्यवस्थेत शिथिलीकरण आणि जागतिकीकरण या संकल्पनांचा स्वीकार केला.

1970

1980

1990

2000

• .... मध्ये सरकारने सक्तीच्या परवाना पद्धतीमध्ये 18 राखीव उद्योगांपैकी अनेक राखीव उद्योग मुक्त केले.

सन 1993

सन 1994

सन 1995

सन 1996

• .... मध्ये कायदेशीर परवाना पद्धत नष्ट केली.

1971

1981

1991

2001

• सन 1993 नंतर उद्योगात .... गुंतवणुकीस विदेशी गुंतवणूकदारांना परवानगी दिली.

20%

50%

75%

100%

• .... या काळात 351 अब्ज रुपयांच्या विदेशी गुंतवणुकीस मान्यता देण्यात आली.

1971 ते 1975

1981 ते 1985

1991 ते 1995

2001 ते 2005

• "जागतिकीकरण म्हणजे उपभोग्य वस्तूंसह सर्व वस्तूंवरील आयात नियंत्रणे टप्प्या- टप्प्याने रद्द करणे होय.आयात कर कमीत कमी पातळीवर ठेवणे. सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमांचे खाजगीकरण करणे होय."

जागतिक बँक

प्रा. देवेंद्र अवस्थी

प्रा. सी. टी कुरियन

श्रवण कुमार सिंग

• "जागतिक अर्थव्यवस्था म्हणजे विविधता असलेल्या अर्थव्यवस्थांचा समूह होय ज्यामध्ये निरनिराळ्या कार्यक्रमांमध्ये ते एकमेकांशी विविध मार्गांनी परस्परांवर क्रिया करतात. अशा प्रकारे, कालांतराने त्यांच्या वृत्तीत बदल करतात."

जागतिक बँक

प्रा. देवेंद्र अवस्थी

प्रा. सी. टी कुरियन

श्रवण कुमार सिंग

• "बाजाराधिष्ठित आर्थिक विकासाच्या डावपेचातून जागतिकीकरणाचे धोरण अस्तित्वात आले. आंतरराष्ट्रीय स्पर्धात्मक वातावरणाशी राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेचा समन्वय साधण्याचा यात प्रयत्न होतो."

जागतिक बँक

प्रा. देवेंद्र अवस्थी

प्रा. सी. टी कुरियन

श्रवण कुमार सिंग

• "जागतिकीकरण म्हणजे मुक्त स्पर्धा किंवा खुली स्पर्धा आणि नवे तंत्रज्ञान यातून उत्पादकता आणि उत्पादन वाढविणे"

जागतिक बँक

प्रा. देवेंद्र अवस्थी

प्रा. सी. टी कुरियन

ऋषी मोदी

• "जागतिकीकरण म्हणजे सर्व राष्ट्रांची एकच बाजारपेठ निर्माण करणे आणि त्या बाजारपेठेत जगातील साधनसामग्रीचे आणि भांडवलाचे सुलभ व्यवहार निर्माण करणे होय."

जागतिक बँक

प्रा. देवेंद्र अवस्थी

प्रा. सी. टी कुरियन

श्रवण कुमार सिंग

• "………. म्हणजे जागतिक अर्थव्यवस्था निर्माण करण्याची प्रक्रिया होय."

जागतिकीकरण

उदारीकरण

खाजगीकरण

सामाजिकीकरण

• "एका भौगोलिक स्थानापासून दुसऱ्या भौगोलिक स्थानापर्यंत केलेली हालचाल म्हणजे स्थलांतर. सर्वसाधारणपणे, मूळ ठिकाणावरून विशिष्ट ठिकाणी मुक्काम हलविणे यात अभिप्रेत असते."

संयुक्त राष्ट्रसंघ

केनेथ कोमेथेर

लोकसंख्या शास्त्रानुसार

प्रा. सी. टी कुरियन

• "एका भौगोलिक किंवा राजकीय विभागातून दुसऱ्या भौगोलिक किंवा राजकीय विभागात दीर्घकाळ किंवा अल्पकाळ वास्तव्य करण्याच्या हेतूने जाणाऱ्या व्यक्तीच्या किंवा मानवी समूहाच्या हालचाली स्थलांतर असे म्हणतात."

संयुक्त राष्ट्रसंघ

केनेथ कोमेथेर

लोकसंख्या शास्त्रानुसार

प्रा. सी. टी कुरियन

• "स्थलांतर म्हणजे एका प्रदेशातील निवासस्थान सोडून दुसऱ्या प्रदेशात दीर्घकालीन किंवा कायमच्या वास्तव्यास जाणे होय."

संयुक्त राष्ट्रसंघ

केनेथ कोमेथेर

लोकसंख्या शास्त्रानुसार

प्रा. सी. टी कुरियन

• "खाद्य सामग्रीची उपलब्धता आर्थिक व सामाजिक कारणे तापमानातील बदल या कारणांमुळे .... घडून येते."

हंगामी स्थलांतर

आंतरराज्यीय स्थलांतर

ग्रामीण - नागरी स्थलांतर

नागरी - ग्रामीण स्थलांतर

• .... म्हणजे एकाच देशातील किंवा राष्ट्रातील लोकांचे एका राज्यातून दुसऱ्या राज्यात केले जाणारे स्थलांतर होय.

आंतरराज्यीय स्थलांतर

ग्रामीण ते नागरी स्थलांतर

ग्रामीण ते ग्रामीण स्थलांतर

नागरी ते नागरी स्थलांतर

• स्थलांतराचे अनुकूल परिणाम ....

आर्थिक उत्पादनात वाढ

नैसर्गिक साधनसंपत्तीचा पुरेपूर वापर

तांत्रिक ज्ञानाचा विकास

वरील सर्व

• स्थलांतराचे प्रतिकूल परिणाम ....

दारिद्र्य

भाषावाद

पायाभूत सुविधांवर ताण

वरीलपैकी सर्व

- स्थलांतराचे प्रतिकूल परिणाम ....

आर्थिक उत्पादनात वाढ

जन्मदरात घट

दारिद्र्य

औद्योगिक प्रगती

- स्थलांतराचे अनुकूल परिणाम ....

व्यापार उद्योगात वाढ

शिक्षण, आरोग्य सेवांवरील वाढता खर्च

भाषावाद

लोकसंख्या वाढ

- देशातील उच्च-नीच्चतेच्या कल्पना लक्षात घेऊन घटनाकर्त्यांनी सामाजिक समता प्रस्थापित करण्याची तरतूद .... कलमामध्ये स्वतंत्रपणे केलेली आहे.

12 व्या

13 व्या

14 व्या

15 व्या

- .... कलमानुसार 'राज्यात सरकारी नोकऱ्यांबाबत सर्व नागरिकांना समान संधी दिली जाईल. कोणत्याही नागरिकांबाबत धर्म, वंश, जात, लिंग, जन्मस्थान व वास्तव्य या कारणावरून कोणताही भेदभाव केला जाणार नाही.

13 व्या

14 व्या

15 व्या

16 व्या

• .... कलमानुसार कोणत्याही स्वरूपातील अस्पृश्यतेच्या पालनाला प्रतिबंध केला आहे.

17 व्या

18 व्या

19 व्या

20 व्या

• 17 व्या कलमाला अनुसरूनच संसदेने .... मध्ये अस्पृश्यता निवारण कायदा केला.

1955

1956

1957

1958

• .... कलमानुसार शैक्षणिक आणि लष्करी किताब वगळता राज्याकडून कोणताही किताब प्रदान केला जाणार नाही.

17 व्या

18 व्या

19 व्या

20 व्या

• घटनेच्या तिसऱ्या प्रकरणातील कलम .... मध्ये स्वातंत्र्याचा हक्क देण्यात आला आहे.

14 ते 18

19 ते 22

29 ते 30

32

• सांस्कृतिक व शैक्षणिक हक्क ....

कलम 14 ते 18

कलम 19 ते 22

कलम 29 ते 30

कलम 32

• भारतात कुठेही वास्तव्य करणाऱ्या भारतीय नागरिकांना स्वतःची भाषा व संस्कृती जतन करण्याचा अधिकार आहे.

कलम 27

कलम 28

कलम 29

कलम 30

• राज्याच्या खर्चाने किंवा आर्थिक मदतीने चाललेल्या शिक्षणसंस्थेत धर्म, वंश, जात व भाषा या कारणावरून कोणालाही प्रवेश नाकारता येणार नाही.

कलम 27

कलम 28

कलम 29

कलम 30

• धार्मिक व भाषिक अल्पसंख्यांकांना स्वतःच्या निवडीनुसार शैक्षणिक संस्था स्थापण्याचा आणि चालविण्याचा हक्क आहे.

कलम 27

कलम 28

कलम 29

कलम 30

• शैक्षणिक संस्थांना साहाय्य देताना एखादी संस्था धार्मिक किंवा भाषिक अल्पसंख्यांकांनी चालविलेली आहे, या कारणावरून राज्याला भेदभाव करता येणार नाही.

कलम 27

कलम 28

कलम 29

कलम 30

• देहोपस्थिती ही .... भाषेतील संज्ञा अाहे.

लॅटिन

रोमन

ग्रीक

फ्रेंच

• घटनात्मक उपाययोजनेचा हक्क ....

कलम 27

कलम 28

कलम 30

कलम 32

• .... हा आदेश न्यायमंडळाच्या अधिकार क्षेत्राशी निगडित आहे.

प्रतिषेध

परमादेश

देहोपस्थिती

उत्प्रेक्षण

• .... या संज्ञेसाठी 'प्राकर्षण' ही संज्ञासुद्‌धा वापरली जाते.

प्रतिषेध

परमादेश

देहोपस्थिती

उत्प्रेक्षण

• .... हा प्राधिलेख मूलभूत हक्कांचे उल्लंघन करण्यामागच्या अधिकारासंदर्भात विचारणा करतो.

अधिकारपृच्छा

प्रतिषेध

परमादेश

देहोपस्थिती

• भारताच्या राज्यघटनेत .... विभागात मूलभूत हक्कांचा समावेश केला आहे.

पहिल्या

दुसऱ्या

तिसऱ्या

यापैकी सर्व

• भारतीय राज्यघटनेच्या तिसऱ्या प्रकरणात .... मध्ये समतेचा हक्क देण्यात आला आहे.

कलम 14 ते 18

कलम 19 ते 22

कलम 29 ते 30

कलम 32

• मानवी हक्क ही संकल्पना .... शतकात उदयास आली.

18 व्या

19 व्या

20 व्या

21 व्या

• फ्रेंच राज्यक्रांतीनंतर .... मानवी हक्कांची सनद जाहीर करण्यात आली.

1786

1787

1788

1789

• अमेरिकेच्या संविधानात दुरुस्ती करून बिल ऑफ राईटस् हे .... रोजी अंमलात आणले.

1791

1792

1793

1794

• .... रोजी संयुक्त राष्ट्राने मानवी हक्कांचा स्वतंत्र जाहीरनामा सादर केला.

10 डिसेंबर, 1948

10 ऩोव्हेंबर 1949

11 ऩोव्हेंबर 1949

11 डिसेंबर, 1948

• "मानवी अधिकार हे स्वातंत्र्याचे सर्वोच्च आणि पवित्र अधिकार असून त्यांचे उल्लंघन राज्याला करता येणार नाही."

मॉरिन क्रँटन

रॅन्डम हाऊस विश्वकोष

डर्वाकीन

प्रा. हेरॉल्ड लास्की

• "मानवी हक्क म्हणजे व्यक्तीला जन्माने प्राप्त झालेले अधिकार जे व्यक्तीला सन्मानाने जगण्यासाठी अत्यावश्यक आहेत."

मॉरिन क्रँटन

रॅन्डम हाऊस विश्वकोष

डर्वाकीन

प्रा. हेरॉल्ड लास्की

• "मानव अधिकार है मानवाला प्राप्त झालेले असे अधिकार आहेत की, ज्यांचे सार्वजनिक हितासाठी देखील राज्यांकडून उल्लंघन होऊ शकत नाही आणि राष्ट्रीय कायद्याशिवाय देखील उपभोगता येऊ शकतात."

मॉरिन क्रॅंटन

रॅन्डम हाऊस विश्वकोष

डर्वाकीन

प्रा. हेरॉल्ड लास्की

• "हक्क म्हणजे सामाजिक जीवनाची अशी परिस्थिती की ज्याशिवाय कोणत्याही व्यक्तीला स्वतःची जास्तीत जास्त प्रगती घडवून आणता येत नाही."

मॉरिन क्रॅंटन

रॅन्डम हाऊस विश्वकोष

डर्वाकीन

प्रा. हेरॉल्ड लास्की

• "मानवाला मिळालेले हक्क हे त्यांच्या अंगभूत प्रतिष्ठेवरून जन्मतःच प्राप्त होतात."

मानवी हक्क वैश्विक जाहीरनामा - 1948

मॉरिन क्रॅंटन

रॅन्डम हाऊस विश्वकोष

डर्वाकीन

• मानवी हक्कांचे महत्त्व ....

धार्मिक सहिष्णुता निर्माण करणे.

मानवाचा सर्वांगीण विकास साधणे.

जागतिक शांतता प्रस्थापित करणे.

यापैकी सर्व.

- .... 'मॅग्नाकार्टा नावाची एक हक्कांची संहिता 15 जून, 1215 रोजी जाहीर केली होती.

इंग्लंडने

जर्मनीने

जपानने

चीनने

- मॅग्नाकार्टा ....

1214

1215

1216

1217

- बिल ऑफ राईट्स ....

1686

1687

1688

1689

- अमेरिकेतील स्वातंत्र्याचा जाहीरनामा ....

1775

1776

1777

1778

- फ्रेंच राज्यक्रांती/मानवी व नागरी हक्कांचा जाहीरनामा ....

1791

1792

1793

1794

• मानवी हक्कांचा जाहीरनामा ....

1946

1947

1948

1949

• संयुक्त राष्ट्रसंघाची 10 डिसेंबर, ... रोजी महासभा आयोजित करण्यात आली होती.

1948

1951

1955

1991

• सर्व मानव जन्मतः स्वतंत्र आहेत. त्यांना समान प्रतिष्ठा आणि समान अधिकार आहेत.

कलम 1

कलम 2

कलम 3

कलम 4

•वंश, वर्ण, लिंग, भाषा, धर्म, राजकीय व इतर मतप्रणाली, राष्ट्रीय व सामाजिक मूल्य, मालमत्ता, जन्म आणि इतर दर्जा यापैकी कोणताही भेदभाव नागरिकांमध्ये केला जाणार नाही.

कलम 1

कलम 2

कलम 3

कलम 4

• प्रत्येकाला जगण्याचा, स्वातंत्र्याचा, सुरक्षिततेचा हक्क आहे.

कलम 1

कलम 2

कलम 3

कलम 4

• कोणालाही गुलामगिरीत ठेवण्याचा अधिकार नाही. सर्व प्रकारच्या गुलामगिरीस व गुलामांच्या व्यापारास मनाई केली आहे.

कलम 1

कलम 2

कलम 3

कलम 4

• कोणत्याही व्यक्तीचा छळ व शोषणापासून रक्षण करण्यासाठी या कलमान्वये तरतूद करण्यात आली आहे.

कलम 1

कलम 4

कलम 5

कलम 6

• कायद्यासमोर प्रत्येकाला माणूस म्हणून मान्यता मिळण्याचा अधिकार या कलमान्वये बहाल करण्यात आला आहे.

कलम 1

कलम 2

कलम 4

कलम 6

• प्रत्येक व्यक्तीला कायद्यासमोर समान मानले आहे. त्यानुसार कायद्यासमोर सर्वांना कोणत्याही प्रकारचा भेदभाव न करता समान संरक्षण मिळण्याचा हक्क आहे.

कलम 5

कलम 7

कलम 8

कलम 9

• मूलभूत हक्कांचा भंग करणा-याच्या बाबतीत कार्यक्षम राष्ट्रीय न्यायासनासमोर योग्य ते उपाय योजण्याचा अधिकार प्रत्येकाला आहे.

कलम 6

कलम 8

कलम 10

कलम 12

• कोणत्याही व्यक्तीला कारण नसताना अटक करणे किंवा हद्दपार करण्याची शिक्षा करता कामा नये.

कलम 9

कलम 10

कलम 11

कलम 12

• कोणत्याही व्यक्तीविरुद्ध गुन्हेगारी स्वरूपाचा आरोप असेल तर त्याची निश्चिती करून घेण्यासाठी आणि आपले हक्क आणि कर्तव्ये निश्चित ठरवून घेण्यासाठी प्रत्येकाला स्वतंत्र व नि:पक्षपाती न्यायालयासमोर जाहीर चौकशीचा अधिकार आहे.

कलम 9

कलम 10

कलम 11

कलम 12

• कायद्यानुसार जोपर्यंत व्यक्तीचा गुन्हा सिद्ध होत नाही तोपर्यंत ती व्यक्ती निरपराध मानली जाण्याचा हक्क आहे. स्वतःच्या बचावासाठी आवश्यक सर्व उपाययोजना करण्याचा प्रत्येक व्यक्तीला अधिकार आहे.

कलम 10

कलम 11(1)

कलम 11(2)

कलम 12

• राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय कायद्यानुसार ज्या कृतीला गुन्हा मानला गेला नाही, अशा कृतीसाठी व्यक्तीवर आरोप ठेवता येणार नाही. तसेच गुन्हेगाराला जेवढी शिक्षा निश्चित केली आहे, त्यापेक्षा अधिक शिक्षा देता येणार नाही.

कलम 10

कलम 11(1)

कलम 11(2)

कलम 12

• कोणत्याही व्यक्तीची प्रतिष्ठा आणि नावलौकिक यावर आघात करता येणार नाही किंवा असा आघात झाल्यास त्यासाठी कायदेशीर संरक्षण मिळण्याचा हक्क प्रत्येक नागरिकाला आहे.

कलम 10

कलम 11(1)

कलम 11(2)

कलम 12

• प्रत्येकाला राष्ट्राच्या हद्दीत संचार व वास्तव्याचा अधिकार देण्यात आला आहे. तसेच प्रत्येकाला कोणत्याही देशात जाण्याचा आणि स्वतःच्या देशात परत येणाचा अधिकार आहे.

कलम 11

कलम 12

कलम 13

कलम 14

• प्रत्येक नागरिकाला छळापासून मुक्तता मिळवून घेण्यास इतर देशांचा आश्रय घेण्याचा अधिकार आहे. अराजकीय स्वरूपाच्या गुन्ह्यांच्या संबंधात किंवा संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या उद्दिष्टांशी व तत्त्वांच्या विरुद्ध असलेल्या कृती संबंधात खटला दाखल केला गेला असेल तर मात्र इतर देशांचा आश्रय घेण्याचा अधिकार नाकारला गेला आहे.

कलम 11

कलम 12

कलम 13

कलम 14

• प्रत्येकाला राष्ट्रीयत्वाचा अधिकार आहे हा अधिकार कोणालाही हिरावून घेता येणार नाही किंवा राष्ट्रीयत्वात बदल करण्याचा हक्क नाकारता येणार नाही.

कलम 12

कलम 13

कलम 14

कलम 15

• वयात आलेल्या स्त्री-पुरुषांना वंश, धर्म, राष्ट्रीयत्व याचे कोणतेही बंधन न ठेवता विवाह करण्याचा आणि कुटुंब प्रस्थापित करण्याचा हक्क आहे.

कलम 14

कलम 15

कलम 16(1)

कलम 16(2)

• प्रत्येकाला स्वत:च्या नावावर मालमत्ता संपादन करण्याचा हक्क आहे. मालमत्तेच्या हक्कांपासून तिला अलिप्त ठेवता येणार नाही किंवा विनाकारण हिरावून घेता येणार नाही.

कलम 15

कलम 16

कलम 17

कलम 18

• प्रत्येकाला विचार स्वातंत्र्य, सद्सदविवेक बुद्धीनुसार वागण्याचे स्वातंत्र्य, धर्म निवडण्याचे स्वातंत्र्य आहे.

कलम 15

कलम 16

कलम 17

कलम 18

• प्रत्येकाला मत स्वातंत्र्याचा आणि मत अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचा हक्क आहे.

कलम 16

कलम 19

कलम 20

कलम 21

• प्रत्येकाला शांततापूर्ण रितीने सभा भरविण्याचा आणि शांततापूर्ण संघटना स्थापन करण्याचा हक्क आहे.

कलम 16

कलम 19

कलम 20

कलम 21

• प्रत्येकाला आपल्या देशाच्या शासनात आपल्या प्रतिनिधी मार्फत किंवा प्रत्यक्षपणे भाग घेण्याचा अधिकार आहे.

कलम 16

कलम 19

कलम 20

कलम 21

• प्रत्येक नागरीकाला समाजाचा एक सभासद म्हणून सामाजिक सुरक्षिततेचा हक्क आहे.

कलम 20

कलम 22

कलम 24

कलम 26

• प्रत्येक नागरिकाला रोजगाराचा, रोजगार निवडीचा हक्क, कामाच्या ठिकाणी योग्य आणि अनुकूल परिस्थिती प्राप्त करण्याचा हक्क आणि बेरोजगारी विरुद्ध संरक्षण मिळण्याचा हक्क आहे. तसेच कोणताही भेदभाव न करता समान कामासाठी समान वेतन मिळण्याचा हक्क आहे.

कलम 22

कलम 23

कलम 24

कलम 25

• प्रत्येक नागरिकाला विश्रांती मिळण्याचा व फुरसत मिळण्याचा हक्क आहे.

कलम 22

कलम 23

कलम 24

कलम 25

• प्रत्येक नागरिकाला स्वतःचे आणि कुटुंबाचे आरोग्य व स्वास्थ्य चांगले राहण्यासाठी योग्य प्रकारचे जीवनमान उपभोगण्याचा हक्क आहे.

कलम 25

कलम 26

कलम 27

कलम 28

• प्रत्येकाला शिक्षणाचा हक्क आहे. प्राथमिक व मूलभूत शिक्षण मोफत असले पाहिजे, तसेच ते शिक्षण अनिवार्य असले पाहिजे. तांत्रिक व व्यावसायिक शिक्षण तसेच उच्च शिक्षणाचा हक्क सर्वांना आहे.

कलम 25

कलम 26

कलम 27

कलम 28

• प्रत्येकाला त्याच्या सांस्कृतिक जीवनात सहभागी होण्याचा हक्क आहे. कलांचा आस्वाद घेण्याचा तसेच वैज्ञानिक प्रगती व तिच्यापासून प्राप्त होणारे लाभ यात सहभागी होण्याचा हक्क आहे.

कलम 25

कलम 26

कलम 27

कलम 28

• ज्या समाजरचनेत आणि आंतरराष्ट्रीय व्यवस्थेत व्यक्तीचे हक्क आणि स्वातंत्र्य पूर्णपणे साकार होतील अशी समाजरचना व आंतरराष्ट्रीय व्यवस्था हा प्रत्येकाचा हक्क आहे.

कलम 25

कलम 26

कलम 27

कलम 28

• नागरिकाने आपल्या अधिकार व स्वातंत्र्य यांचा उपभोग घेताना इतरांचे अधिकार व स्वातंत्र्य यास मान्यता मिळावी आणि त्याचा आदर राखण्यासाठी कायद्याने निश्चित केलेल्या मर्यादांच्या आत राहूनच व्यक्तीला आपल्या हक्कांचा व स्वातंत्र्याचा उपभोग घेता येईल. तसेच अशा केवळ वाजवी मर्यादाच कायद्याने व्यक्तीच्या हक्कांवर व स्वातंत्र्यावर घालता येतील.

कलम 27

कलम 28

कलम 29

कलम 30

• जाहीरनाम्यात नमूद केलेले हक्क, स्वातंत्र्य यांचा अर्थ व वापर व्यक्तींनी, गटांनी आणि राष्ट्रांनी अशाप्रकारे करू नये की ज्या कृतीमुळे कोणत्याही हक्कांचा व स्वातंत्र्याचा विनाश होऊ शकेल.

कलम 27

कलम 28

कलम 29

कलम 30

• 1991 मध्ये झालेल्या जनगणनेच्या तुलनेत 2001 साली झालेल्या जनगणनेनुसार पीक उत्पादकांची संख्या .... लाखापेक्षा कमी झालेली दिसून येते.

7

8

9

10

• 2009-10 या वर्षात माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रातून .... लोकांना प्रत्यक्ष रोजगार प्राप्त झाला.

2.3 दशलक्ष

3.2 दशलक्ष

3.3 दशलक्ष

2.1 दशलक्ष

• 2006 मध्ये महाराष्ट्रातील .... या भागात अधिक शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या आहेत.

मराठवाडा

पश्चिम महाराष्ट्र

विदर्भ

कोकण

• इंग्लंडने 'मॅग्ना कार्टा नावाची एक हक्कांची संहिता ------ रोजी जाहीर केली होती.

16 डिसेंबर, 1689

15 जून, 1215

4 जुलै, 1773

10 डिसेंबर, 1948

- संयुक्त राष्ट्रसंघाने जाहीरनाम्यात मानवी हक्कांसंबंधी कलमांचा समावेश केला आहे.

22

35

30

40

- इ. स. 1859 मध्ये या जर्मन जीवशास्त्रज्ञाने सर्वप्रथम पर्यावरणशास्त्र ही संज्ञा मांडली होती.

जॉनथन टर्क

बनाई नेबेल

सोरोकिन पी

अर्न्स्ट हॅकेल

- इ. स. 1972 मध्ये येथे झालेल्या जागतिक पर्यावरण परिषदेनंतर पर्यावरणशास्त्राचे महत्त्व वाढले आहे.

स्टॉकहोम परिषद

क्योटो करार

रिओ परिषद

कोपनहेगन परिषद

- ताण (Stress) हा शब्द ------ भाषेतील स्ट्रिंजी या शब्दापासून तयार झाला आहे.

फ्रेंच

लॅटिन

इंग्रजी

रोम

- .... यांनी अभिप्रेरणाविषयक गरजांच्या श्रेणीचा सिद्धांत मांडला.

मॅक एवन

स्पिल बर्गर

डॉ. ए.एच. मॅस्लो

जॉनथन टर्क

- दोन समूहामध्ये घडणारा संघर्ष म्हणजे .... होय.

अंतःसमूह संघर्ष

वैयक्तिक संघर्ष

आंतरसमूह संघर्ष

संघटनात्मक संघर्ष

- .... रोजी भारतीय राज्यघटनेची अंमलबजावणी सुरू झाली.

26 डिसेंबर, 1950

26 जानेवारी, 1950

15 ऑगस्ट, 1947

10 डिसेंबर 1947

- बुरशी, जीवाणू असे सूक्ष्मजीव परिसंस्था रचनेत .... म्हणून कार्य करतात.

उत्पादक

विघटक

भक्षक

तृतीय भक्षक

- औद्योगिक दर्जाची शेती (Corporate Farming) ही संकल्पना भारतात .... नंतर सुरू झाली.

इ.स. 1990

इ.स. 1980

इ.स. 1970

इ.स. 1950

- सन _ _ _ _ _ _ _ _ मध्ये भारत सरकारने नवीन आर्थिक धोरण स्वीकारले.

1961

1971

1981

1991

- राष्ट्रीय आर्थिक व्यवहारातील सरकारचा सहभाग कमी करणे म्हणजे _ _ _ _ _ _ _ _ _ होय.

उदारीकरण

जागतिकीकरण

खाजगीकरण

उदारीकरण आणि खाजगीकरण

- मानवी हक्क ही संकल्पना .... शतकातउदयास आली.

18 व्या

19 व्या

20 व्या

21 व्या

• अमेरिकेच्या संविधानात दुरुस्ती करून बिल ऑफ राईटस् हे सतराशे .... रोजी अंमलात आणले.

1791

1792

1891

1892

• "मानवी अधिकार हे स्वातंत्र्याचे सर्वोच्च आणि पवित्र अधिकार असून त्यांचे उल्लंघन राज्याला करता येणार नाही."

मॉरिन क्रॅटन

रॅन्डम हाऊस विश्वकोष

डर्वाकिन

प्रा. हेरॉल्ड लास्की

• "हक्क म्हणजे सामाजिक जीवनाची अशी परिस्थिती की ज्याशिवाय कोणत्याही व्यक्तीला स्वतःची जास्तीत जास्त प्रगती घडवून आणता येत नाही."

मॉरिन क्रॅटन

रॅन्डम हाऊस विश्वकोष

डर्वाकिन

प्रा. हेरॉल्ड लास्की

• मानवी हक्क वैश्विक जाहीरनामा ....

1947

1948

1949

1950

• .... म्हणजे अशी मानसिक किंवा शारीरिक असंतुलनाची अवस्था, जी परिस्थितीनुसार होत असलेल्या मागण्या आणि व्यक्तीची त्या मागण्यांची पूर्तता करण्यासाठीची क्षमता किंवा प्रेरणा यांच्यातील फरकातून निर्माण होते.

ताण

संघर्ष

आक्रमकता

हिंसाचार

• "ताण-ताण ही एकप्रकारची भावना असते. जेव्हा व्यक्ती विचार करते की, तिच्याजवळ असणाऱ्या व्यक्तिगत आणि सामाजिक साधनांपेक्षा तिच्या गरजा अधिक असतात तेव्हा निर्माण होणारी भावना म्हणजे ताण होय."

जोसेफ मॅकग्राथ

रिचर्ड लाझारस

स्पिल बर्गर

मॅक एवन

• "व्यक्तीची क्षमता आणि उपलब्ध साधनसामग्री यांना पार करून जाणारे आव्हान एखाद्या परिस्थितीच्या घटकांमध्ये जेव्हा व्यक्तीला जाणवू लागते तेव्हा त्या स्थितीला ताण म्हणता येईल."

जोसेफ मॅकग्राथ

रिचर्ड लाझारस

स्पिल बर्गर

मॅक एवन

• "व्यक्तीचे साधक वर्तनकौशल्य व परिस्थितीने व्यक्तीकडून केलेल्या अपेक्षा यांच्यातील आंतरक्रिया म्हणजे ताण होय."

जोसेफ मॅकग्राथ

रिचर्ड लाझारस

स्पिल बर्गर

मॅक एवन

•"ताण म्हणजे असा कोणताही घटक की, ज्यामुळे व्यक्तीच्या सुख-समाधान-शांतीस धोका निर्माण केला जातो किंवा तशी शक्यता निर्माण केली जाते अशा घटकांमुळे व्यक्तींच्या समायोजन क्षमतेवर विपरित परिणाम होतो.'

जोसेफ मॅकग्राथ

रिचर्ड लाझारस

स्पिल बर्गर

मॅक एवन

• संघटनात्मक ताण ....

करिअरची चिंता

कामाचा अतिरिक्त ताण

निर्णय प्रक्रियेतील सहभागाचा अभाव

वरील सर्व

• समूह ऐक्याचा अभाव , संघटनेतील बदल,आंतरवैयक्तिक आणि आंतरसामूहिक वाद, सामाजिक आधाराचा अभाव ....

संघटनात्मक ताण

सामूहिक ताण

वैयक्तिक ताण

पर्यावरणीय ताण

• "सामाजिकीकरण ही अशी प्रक्रिया आहे की जिच्यामुळे व्यक्ती ही समूहाचा एक क्रियाशील सदस्य बनते, समाजाच्या रुढी आत्मसात करते आणि सामाजिक परिस्थितीशी स्वतःचा समन्वय साधते."

गिलिन आणि गिलिन

हरलॉबस

ई. एस. बोगार्डस्

किम्बॉल यंग

• "ज्या प्रक्रियेद्वारे व्यक्ती आपल्या समाजाची संस्कृती शिकतात, त्या प्रक्रियेस 'सामाजिकीकरण' अ म्हणतात."

गिलिन आणि गिलिन

हरलॉबस

ई. एस. बोगार्डस्

किम्बॉल यंग

• "सामाजिकीकरण ही शिकण्याची प्रक्रिया असून या प्रक्रियेतून स्वनियंत्रण, सामाजिक जबाबदारीची जाणीव व एकंदरीतच संतुलित व्यक्तिमत्त्वाचा विकास होतो."

गिलिन आणि गिलिन

हरलॉबस

ई. एस. बोगार्डस्

किम्बॉल यंग

• "सामाजिकीकरण ही एक अशी प्रक्रिया आहे, की जिच्याद्वारे व्यक्ती लोकाचार, लोकनीती आणि इतर मूल्यांचा अभ्यास करते व समाजजीवन जगण्याकरिता कौशल्य प्राप्त करून समाजाचा सदस्य होण्यास लायक होते. "

गिलिन आणि गिलिन

हरलॉबस

ई. एस. बोगार्डस्

किम्बॉल यंग

• “सामाजिकीकरण हे एक प्रकारचे शिक्षण आहे व हे शिक्षण घेणाऱ्या व्यक्तीला ते सामाजिक भूमिका पार पाडण्यासाठी लायक बनवते."

हॅरी जॉन्सन

गिलिन आणि गिलिन

हरलॉबस

ई. एस. बोगार्डस्

• "ज्या प्रक्रियेमुळे व्यक्ती सामाजिक नियम आत्मसात करते ती प्रक्रिया म्हणजे सामाजिकीकरण असे म्हणतात.

ऑगबर्न

गिलिन आणि गिलिन

हरलॉबस

ई. एस. बोगार्डस्

• “पूर्वग्रह म्हणजे अमूक व्यक्ती अमूक समूहाची आहे, याच कारणास्तव तिच्या अंगी त्या समूहाचे आक्षेपार्ह गुण असले पाहिजेत असे मानणे व तिच्याबद्दल प्रतिकूल किंवा साक्षात वैरवृत्ती बाळगणे होय."

गार्डन ऑलपोर्ट

ऑगबर्न

किम्बॉल यंग

सार्जन्ट

• “पूर्वग्रह म्हणजे घाईघाईने घेतलेला निर्णय किंवा उपयुक्त परीक्षण न करता बनविलेला दृष्टिकोन होय."

गार्डन ऑलपोर्ट

ऑगबर्न

किम्बॉल यंग

सार्जन्ट

• "सांस्कृतिक मूल्ये व मनोवृत्ती यांच्या आधारावर एक व्यक्ती दुसऱ्या व्यक्तीच्या बाबतीत जो निर्धारित दृष्टिकोन किंवा विचार बनविते त्याला पूर्वग्रह असे म्हणतात.

गार्डन ऑलपोर्ट

ऑगबर्न

किम्बॉल यंग

सार्जन्ट

• "सर्व तथ्यांचे परीक्षण न करता निर्माण झालेली प्रतिकूल मनोवृत्ती म्हणजे पूर्वग्रह होय.

गार्डन ऑलपोर्ट

ऑगबर्न

किम्बॉल यंग

सार्जन्ट

• .... इंग्रजीमध्ये Prejudice असे म्हणतात.

पूर्वग्रहाला

आक्रमकता

हिंसाचाराला

संघर्षाला

• संघर्षाचे प्रकार ....

वैयक्तिक

समूह

आंतरवैयक्तिक

यापैकी सर्व